

Täysistunto

Perjantai 30.9.2022 klo 13.06—13.26

4. Lakialoite laiksi jätelain 41 a §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 37/2022 vp Ville Tavio ps ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan. — Keskusteluun, edustaja Tavio.

Keskustelu

13.08 **Ville Tavio ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Marinin hallitus sääti kansalaisille uuden velvoitteen ilmoittaa komposteistaan. Hallitus vetosi tämän olevan EU-direktiivin edellytys. Nyt on kuitenkin ympäristöministeriöstä vahvistettu, että Suomi tulkitsee direktiiviä tiukemmin kuin on pakko. Miksi hallitus luo kansalaisille lisää velvoitteita? Kuka tällaista turhaa byrokratiaa tarvitsee?

Jätelain uudistuksen taustalla oleva EU-direktiivi ei edellytä kompostoinnin ilmoitusvelvollisuutta, vaan direktiivi nimenomaisesti esittää, että tietoa komposteista kerättäisiin kyselytutkimuksilla viiden vuoden välein. Marinin hallitus on päättänyt ilmoitusvelvollisuuden luodessaan eli jätelain 41 a §:n säätäessään EU-direktiivin vaatimuksia pidemmälle menevän lainsäädännön. Hallitus ilmeisesti haluaa suomalaisille lisää velvollisuuksia ja byrokratiaa, vai haluaako se Suomen olevan taas jonkinlainen EU:n mallioppilas.

Tämän aloitteen tarkoituksena on muuttaa jätelakia siten, että biojätteen kompostoinneista ei tarvitse jatkossa ilmoittaa kunnan jätehuoltoviranomaisille. Perussuomalaiset näkevät, että ilmoitusvelvollisuus on turhaa byrokratiaa. Kompostitietojen kerääminen EU-direktiivinkin esittämällä tavalla kyselyillä viiden vuoden välein olisi riittävä ja helppo menettelytapa.

Uudistetun jätelain mukaan kiinteistöllä tapahtuvasta biojätteen kompostoinnista täytyy ensi vuoden alusta lähtien ilmoittaa jätehuoltoviranomaiselle. Ilmoitus tulee tehdä, vaikka kiinteistöllä kompostoidaan vain osan aikaa vuodesta, kuten vapaa-ajan asunnolla. Kompostointi-ilmoitukset on uusittava viiden vuoden välein, ja myös kompostoinnin lopettamisesta tulee ilmoittaa jätehuollosta vastaavalle viranomaiselle. Tämä suomalaisille säädetty uusi ilmoitusvelvollisuus on hyvän hallinnon suhteellisuusperiaatteen vastainen. Samaan lopputulokseen päästäisiin pienemmillä viranomaisresursseilla, jos jokaisen kansalaisen henkilökohtaisen ilmoitusvelvollisuuden sijaan selvitys kompostoinnista tehtäisiin siis kyselytutkimuksella.

Lisäksi viranomaisille on säädetty mahdollisuus tehdä erikseen kompostitarkastuksia. Perussuomalaiset eivät pidä järkevänä sitä, että viranomaisten jo valmiiksi suurta työmäärää lisätään tällaisella asialla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2022 vp

Arvoisa puhemies! Valtion ei pidä asettaa uusia tarpeettomia velvoitteita kansalaisilleen. Lakialoitteen allekirjoittaneet 21 kansanedustajaa ehdottavat, että jätelain 41 a §:n 2 momentti muutetaan kuulumaan seuraavasti: ”Kunnan jätehuoltoviranomaisen tulee kyselytutkimuksin kerätä tietoa jätteen haltijoilta biojätteen kiinteistöllä tapahtuvasta pienimuotoisesta käsittelystä vähintään joka viides vuosi sekä muiden vuosien osalta aina, kun on syytä olettaa, että käsiteltävän biojätteen määrä muuttuu merkittävästi. Kunnan jätehuoltoviranomaisen on merkittävät tiedot 143 §:ssä säädettyyn rekisteriin.”

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Heinonen.

13.12 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Tavio on tehnyt hyvän esityksen. Turhaa byrokratiaa todellakin luodaan kompostien valvonnalla, viedään pidemmälle kuin olisi tarve, ja kun tästä on palautetta saanut, on tullut jollain tavalla mieleen aikoinaan säädetty jätevesiasetus, joka silloin höykytti maaseudulla asuvia oikein kunnolla. Tuntui, että nyt ollaan tekemässä uutta kompostiasetusta.

Edustaja Tavio nosti esille kompostitarkastajat, joita jo maakunnissa kiertää, ja kun täällä on paikalla keskustasta edustaja Kettunen, niin kysyisin edustaja Kettuselta: miten keskustasta tähän oikein suhtautuu? Tämä on aivan käsittämätön esitys maaseudulle ja tulee aiheuttamaan paljon erikoisia tilanteita. Kyllä ihmiset tuolla maaseudulla itse asiassa osaavat nämä asiat tehdä. Siellä ovat kompostit olleet käytössä vuosikymmeniä, ja vastuullisesti niitä käytetään, sillä jokainen tietää, että jos kompostia ei käytetä oikein tai vastuullisesti, se tulee aiheuttamaan esimerkiksi tuholaishaittoja ja muuta. En kyllä siitä huolimatta, että joku komposti olisi rikkoutunut, ymmärrä, että me tarvitaan tähän kompostitarkastajat ja varmasti seuraavaksi sitten kompostivalvonnan keskusvirasto. Kysyisinkin Kettuselta: eihän tässä vain ole taustalla mikään poliittisten virkanimitysten uusi rakennelma, [Tuomas Kettusen välihuuto] jossa kompostivalvonnan keskusvirastoon tulee sitten iso määrä erilaisia viranhaltijoita? No, leikki sikseen.

Kaiken kaikkiaan edustaja Tavion esitys on hyvä ja kannatettava. Tämäntyyppistä turhaa byrokratiaa ei pidä enempää tehdä. Viime kaudella Juha Sipilän hallitus purki turhaa byrokratiaa ja vei tätä maata parempaan suuntaan, ja nyt näyttää, että tässäkin me menemme väärään suuntaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elomaa.

13.14 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Ympäristönhoito ja jätteiden käsittely ympäristöystävällisesti ovat tärkeitä asioita. Samoin kompostointi eli biojätteen omatoiminen käsittely on tätä päivää. Perussuomalaisten lakialoite ei suinkaan kiellä ympäristöasioiden tärkeyttä vaan vastustaa sitä, että mennään EU:n direktiiviä pidemmälle ja asetetaan kansalaisia velvoittavia ylimääräisiä toimia hallituksen taholta. Tämä lakiehdotus tarkoittaa sitä, että kyselytutkimuksin tulisi kerätä tietoa jätteiden pienimuotoisesta käsittelystä viiden vuoden välein ja muiden vuosien osalta, jos biojätteen määrä muuttuu merkittävästi. Tämä on hyvä lakialoite, ja kannatan edustaja Tavion esittämää lakialoitetta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laakso.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2022 vp

13.15 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Asiahan on tavallansa vähän pieni, mutta se ei välttämättä tulevaisuudessa ole pieni. Tässä on just se, että me lisätään turhaa byrokraatia, ja tästä periaatteesta on jo ennakkoon vastaava tilanne, kun on yritykset laitettu aikoihin ilmoittautumaan jäterekestäisiin. Ensimmäinen se oli se, että ilmoitettiin jäterekestäisiin. Itsekin henkilökohtaisesti virkamiehelle soittelin ja kyselin, mikä tässä on taustalla, mitä hyötyä tästä on, ja eivät ne oikein tienneet itsekin sitä. Mutta nyt se on sitten viimeisen kymmenen vuoden aikana... Ensimmäinen muistakseni oli 100 euroa se vuosimaksu, ja taisi olla viime vuonna 500 euroa, mitä joudutaan maksamaan siitä, että joku ylläpitää sitä rekisteriä. Tässä on ihan sama homma: Tässä tulee ylimääräisiä kustannuksia. Kohta sitten ruvetaan miettimään, kuka nämä kustannukset maksaa, ja todetaan, että no totta kaihan kuuluu näiden kompostien omistajien vastata tästä kustannuksesta, ja sittenhän siihen keksitään pieni lisämaksu jossain vaiheessa.

Todellisuudessa tällaisilla komposti-ilmoituksilla ja tämmöisillä ei ole minkäänlaista merkitystä, mutta eihän näistä sitten meinata millään päästä jatkossa eroon, koska tilanne tulee olemaan se, että jokuhan tästä nyt saa sitten kivan pikku puuhastelutyön ja totta kai hän keksii siihen hyviä lisiä ja kaikenlaista muutakin, ettei tällainen kiva pikku puuhasteluhomma sitten loppuisi. Ei meidän tehtävämme ole tehdä tällaisia aivan turhanpäiväisiä kuluja ja ilmoitusvelvollisuuksia ihmisille. Kyllä me pärjätään niillä komposteilla, mitä siellä tällä hetkellä on, ilman kompostipoliisejakin. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Meri.

13.17 Leena Meri ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Kun matkailemme pitkin Eurooppaa, näemme, että monissa maissa — ehkä nyt esimerkiksi Saksaa lukuun ottamatta — kaikenlainen kierrätys ja kompostointi ovat kyllä lapsenkengissä, ja siitä johtuen en oikein itsekään jaksa ymmärtää, mitä varten me otamme ja olemme ottaneet tämän yli sen, mitä EU-direktiivissä edes edellytetään. Käytettäisiin omaa järkeä.

Kun miettii, miten historian saatossa olemme täällä eläneet, niin olemme lannoittaneet peltoja lehmänlannalla ja hevosenlannalla, ja nyt tämä on mennyt aikamoiseksi — niin kuin moni hevosityrittäjäkin on sanonut — kakkakikkareiden käyttämiseksi. Eräs tuttavani kertoi, että hänen piti hevosalleilla vähän siirtää sitä kakkakikkarelavaa uhkasakon nojalla. Näen, että tässä sitten tullaan toisen kotiin, kotirauhan piiriin, valvomaan sitä kompostia. Onhan vuosisatoja mökkiemme takana ollut komposteja, missä on kahvinpuruja ja kananmunankuoria, eikä me nyt olla tänne minnekään tuholaisongelmaan kuoltu eikä olla vaarannettu millään lailla terveyttä.

Tässä on myös se, mistä olen ollut lakivaliokunnassakin huolissani, että koko ajan tulee monia lakeja, joista joillakin on hyvä tarkoitus — siis varmaan tälläkin joku hyvä tarkoitus nyt sitten on olemassa — ja koko ajan luodaan uusia tehtäviä ja rekistereitä ja sinne tarvitsee aina virkamiehen ja sitten sinne tulee joku sen jälkeen ehkä kompostiasioden neuvottelukunta ja sitten tulee, joo, kompostiasioden virasto ja niin edespäin ja sitten me kumminkin aina puhutaan, että hallintoa pitää karsia. Miten me sitä karsitaan, kun me koko ajan perustetaan uusia virkoja ja uusia virkamiehiä pilvin pimein? Ei me kuuna päivänä pystytä sellaista järjestelmää ylläpitämään, että meillä on kohta puolet kansasta, ja ehkä nyt jo onkin, kaikenlaisissa valtion viroissa, eikä varsinkaan ydintehtävissä.

Katsoisin, että tämä pitäisi ehdottomasti pikaisesti poistaa aivan turhana edellytyksenä, ja olenkin myös itse allekirjoittanut tämän aloitteen. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Juvonen.

13.19 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Uudistetun jätelain mukaan kiinteistölä tapahtuvasta biojätteen omatoimisesta käsittelystä eli kompostoinnista tulee vuoden 2023 alusta ilmoittaa kunnan jätehuoltoviranomaiselle, ja tämä perussuomalaisten kansanedustaja Ville Tavion tekemä lakialoite tähtää siihen, että biojätteen kompostoinnista ei tarvitse jatkossa ilmoittaa kunnan jätehuoltoviranomaisille.

Kyllä tämä edustaja Tavion lakialoite on erittäin perusteltu. Meillä täällä eduskunnassa on ollut jonkunsorttiset talkoot, joihin kaikki olemme osallistuneet, siitä että byrokratiaa on purettava. Olisi myös toivottavaa, että lainsäädäntö olisi järkevää eikä se aiheuttaisi kansalaisille juurikin ylimääräistä byrokratiaa.

Jätelaissa on myös asia, josta ei varmaankaan ole tarpeeksi huolta kannettu. Nimittäin meillä on Suomessa paljon ikäihmisiä, jotka asuvat tuolla maaseudulla, heillä voi olla hyvinkin isoja tontteja, ja kaikki tällainen ylimääräinen byrokratia vaikeuttaa myös heidän pärjäämistään: tulee kustannuksia mutta myös nämä erilaiset ilmoitukset, joita tehdään usein esimerkiksi sähköisesti. Voi olla tilanne, että henkilöllä ei ole mahdollisuutta käyttää tietokonetta, ei ole tietotaitoja hallita näitä sähköisiä järjestelmiä, eli vaikeutetaan suomalaisten, kansalaisten, tilannetta ja asumista ja elämistä. Suomalaiset ovat aika aktiivisia kierrättämisessä ja hallitsevat kompostoinnin ihan ilman, että siihen tarvitaan tarkastajaa tai byrokratiaa lisää. Se toki nostaa myös kustannuksia, koska kyllähän viranomaisresursseille aina myös maksetaan palkat tehdystä työstä.

Kannatan erittäin paljon edustaja Tavion lakialoitetta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Purra.

13.21 Riikka Purra ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä edellä puhujat ovatkin kertoneet, mitä ongelmia liittyy kompostitarkastajiin ja byrokratian lisääntymiseen ja ylipäättänsä kansalaisten holhoamiseen tällaisissa asioissa, ja siihen vastaa tämä edustaja Tavion tekemä aloite, joka on kaikin tavoin kannatettava.

Haluan kuitenkin tuoda vielä tietoon erään ongelman, joka koskee tätä esitystä kompostitarkastajista ja ylipäättänsä lisääntyvää byrokratiaa. Nimittäin esimerkiksi minä olen tässä kierrättämisessä ja kompostoinnissa siirtynyt niin sanotusti nextille levelille eli harrastan bokashointia, joka on eräänlainen keittiökompostoinnin muoto, joka tarkoittaa sitä, että eräänlaisten mikrobien, niin sanottujen EM-mikrobien, avulla orgaanisesta massasta tehdään hapettomassa tilassa fermentoitua massaa, eli tällaista bokashi-massaa, joka sitten voidaan hyvin nopeasti muuttaa mullaksi, jota voidaan hyödyntää puutarhassa ja miksei sisäkasvienkin kohdalla. Tämä siis on eri asia kuin varsinainen kompostointi. Tämä on japanilainen menetelmä, jota on käytetty Japanissa jo 80-luvulta asti.

Mutta kompostitarkastajat ja tämä lainsäädäntö ovat täysin tietämättömiä tällaisesta bokashoinnista, joka on kuitenkin erityisesti viime vuosina lisääntynyt. Tässä on selvästi ongelma, nimittäin kompostitarkastajat eivät tiedä, onko bokashi-massa massaa, joka kuuluu tämän lainsäädännön piiriin, vai eikö se ole. Tämä on jo nyt aiheuttanut epäselvyyttä, koska ihmiset, yleensä kaupunkilaiset, jotka harrastavat tätä bokashointi-kompostointimenetelmää, eivät tiedä, vaaditaanko heiltä toimenpiteitä, ja tätä ei tunnuta tietävän myöskään siellä jätehallinnon puolella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2022 vp

Yleisesti ottaen tämä tietenkin kertoo siitä, että tällaiset lainsäädännöt ovat kertakaikkisen turhia. Me kaikki osaamme huolehtia omasta kompostoinnistamme, teimmepä sitä sitten omassa pihassamme tai keittiössämme tai vaikka saunan lauteiden alla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Autto.

13.23 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Tässä on käytetty edellä todella asiantuntevia puheenvuoroja, mitä liittyy kotitalousjätteen, ennen kaikkea tällaisen elintarvikeperäisen biojätteen, hävittämiseen kiinteistöllä. Todella itsekkin ajattelen, että kompostointi on hyvä tapa toimia, ja monet taloudet näin toimivatkin, mutta en kyllä itsekään näe, että asiaa tarvitsee tällä tarkkuudella ja näin merkittäväällä byrokratialla lainsäädännön kautta säädellä. Elikkä tässä mielessä kannatan kyllä edustaja Tavion aktiivisuutta laatia tällainen lakialoite.

Kun täällä nyt on kuitenkin kansanedustajia koolla yli puoluerajojen ja yli hallitus—oppositio-ajan, niin vetoan kyllä meihin kaikkiin sen puolesta, että todella huolehtisimme siitä, että kun Suomi on tällainen vahva legalistisen perinteen omaava yhteiskunta, niin säätäisimme aina lainsäädäntöä, jolla on oikeasti sellainen tarkoitus ja merkitys, että se kehittää yhteiskuntaa tarkoituksenmukaisella tavalla, ja ennen kaikkea olisimme siinä sillä tavalla itsekriittisiä, että kun säädämme uusia lakeja, niin emme todella lisää tätä hallinnon taakkaa niin paljon, että se saattaa tulevaisuudessa jopa vaarantaa sen, riittääkö suomalaisen yhteiskunnan, kansantaloutemme, kantokyky siihen, että Suomi vielä on pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta, jos kaikki voimavarat hukkuvat hallintoon eikä rahaa riitä enää maailman parhaisiin palveluihin, joita suomalaiset ovat ansainneet. [Tuomas Ketunen: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen.

13.25 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Tavion lakialoite on erittäin kannatettava. Aivan kuten edellä on tullut esille, me emme tarvitse yhtään lisää byrokratiaa ja lisää kuluja valtiolle. Meillä on näille varoille paljonkin parempaa käyttöä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.